

Om strukturella problem – och etiska

Om ett problem beskrivs som byggnadstekniskt blir det rimligt att söka en byggnadsteknisk lösning. Ett socialt problem leder tankarna mot sociala lösningar och medicinska problem bearbetas av en läkare. Självklart finns det undantag. Ibland, och inte så sällan, når man längre genom att försöka lösa sociala problemställningar med stadsplanering, byggnadstekniska bekymmer med pedagogiska metoder eller rent av psykologiska problem med medicin. Den sortens byte av perspektiv kallar vi paradigmmäklari.

Oftast är det inte så. Själva undertexten i meningen ”detta är ett ekonomiskt problem” är ”denna fråga bör lösas med ekonomi” eller enklare ”vi måste antingen spara eller skaffa mer pengar”. Definitionen av problemet pekar ut i vilken riktning vi skall söka en lösning.

Dessutom kan man ganska enkelt avgöra om den som talar vill ta hand om problemet eller inte. När en läkare säger – med emfas – ”detta är ett medicinskt problem” menar han/hon oftast ”så det skall inte kvackare lägga sig i, det är mitt”. Säger däremot en socionom – med samma emfas – ”detta är ett medicinskt problem” menar han/hon oftast ”så det tänker inte jag lägga mig i”.

Med den här funderingen i bakhuvudet blir det spännande att läsa dagstidningarna. Vad betyder det till exempel när någon säger ”jämställdhet mellan könen är ett strukturellt problem” eller ”orättvisorna på arbetsmarknaden är ett strukturellt problem”?

Min första slutsats är att utsagan betyder ”vi måste leta efter strukturella lösningar”. Strukturella lösningar handlar rimligen om organisation, styrsystem och arbetsmetoder. Detta är en märklig, om än förståelig, inställning. Just de här två exemplen förtjänar väl ett bättre öde. Om jag tycker att vi handlar orättvist är det, i min föreställningsvärld, mer framgångsrikt att beskriva det som ett etiskt eller värderingsmässigt problem än som ett strukturellt. Låt mig utveckla resonemanget.

Kvinnor har lägre lön än män

Om det är ett strukturellt problem söker vi en strukturell lösning. En sådan är att försöka lönesätta arbetsuppgifterna i stället för den anställda. Vi säger alltså ”eftersom vi misstänker att cheferna har ojusta värderingar skall vi göra det omöjligt för dem att använda dem i lönesättningen”.

Om det i stället är ett problem som har med värderingar att göra söker vi en lösning i den riktningen. Vi måste se till att våra cheferna delar de värderingar vi vill skall styra lönebildningen.

Min andra slutsats är att eftersom den som säger att något är ett strukturellt problem nästan aldrig är professionell inom områdena organisation, styrsystem och arbetsmetoder så betyder det att ”någon annan borde ta hand om det här för det är inte mitt personliga bekymmer”.

Båda slutsatserna talar för att vi borde byta perspektiv och – om du så vill – paradigmm. Jämställdhetsfrågor, integrationsfrågor, rättvisefrågor och många andra är inte strukturella – de är värdeberoende eller kanske etiska. Det skulle ge oss möjlighet att leta

efter mer spännande lösningar och det skulle ge var och en av oss möjlighet att säga ”det är mitt problem”.

Så till en helt annan sak:

Alldeles snart skall vi alla gå och rösta. Betydligt färre av oss skall också välja. Skillnaden är inte oväsentlig. För inte så länge sedan var det svenska politiska systemet byggt på att man röstade vart tredje år men man valde faktiskt bara en gång, nämligen när man första gången fick rösträtt. Förstagångsväljarna var den grupp som man realistiskt sett kunde påverka i någon större utsträckning och vi andra var mer eller mindre konstanter då rösterna skulle räknas.

Nu är spelreglerna förändrade, i ett samhälle där det är lätt att skaffa information och kunskap blir det också lätt att ompröva ståndpunkter och slutsatser. Man kan helt enkelt räkna uppgiften en gång till och se om den leder till samma resultat som sist. Partistrategerna kallar detta för att ”partiloyaliteten” minskar eller att ”väljarna är mer otrogna”. Valet av begrepp som ”lojal” och ”trogen” är inte godtyckligt. Tvärtom försöker man med alla medel få åtminstone de egna väljarna att förstå vad som är rätt och fel. Om några miljoner väljare faktiskt väljer varje gång och om det händer i ett land där partierna kommit allt närmare varandra så måste det betyda att antalet väljare som byter parti ökar. Det är ett oönskat beteende som gör partiernas hela väljarbas osäker och förhindrar att man lägger fokus på marginalväljare och förstagångsväljare. Alltså kallar man sådana väljare för ”otrogna” och ”illojala”.

Ett bra valresultat i min värld är ett resultat där så många som möjligt faktiskt tagit ställning, inte för många år sedan utan nu, i september 2006. I en tillräckligt stor population blir ett sådant beteende synligt genom att förhållandevis många byter parti jämfört med förra gången. Alltså – gå inte och rösta den 17 september – gå och välj!

Paradigmmäklarna i Sverige
Box 7 - L. Tvärg. 5
240 33 Löberöd
0413 - 300 02
www.parm.se - info@parm.se